

*Т. О. Меліхова,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізька державна інженерна академія
Н. С. Чакалова,
асистент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізька державна інженерна академія
О. С. Петрова,
магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізька державна інженерна академія*

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.4.54

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ АУДИТУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*T. Melikhova,
Candidate of Economic Sciences, associate professor, Head of the Department
of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, of the Zaporozhye State Engineering Academy
N. Chakalova,
Assistant of the Department of Accounting, Analysis,
Taxation and Audit of the Zaporozhye State Engineering Academy
O. Petrova,
Master student of the department of accounting, analysis,
taxation and audit of the Zaporozhye State Academy of Engineering*

IMPROVEMENT OF THE METHODOLOGICAL APPROACHES OF THE AUDIT OF REVENUE INCOME FROM PRODUCT REALIZATION FOR EFFECTIVE MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

Своєчасне прийняття ефективних управлінських рішень керівництвом підприємств можливе на основі достовірних показників їх діяльності. Важливою складовою ефективною системи управління є застосування аудиту.

Метою аудиту доходів від реалізації продукції є встановлення доцільності, достовірності, своєчасності, законності здійснених операцій і правильності їх відображення в обліку.

Завдання аудиту доходів від реалізації продукції: перевірити умови визнання доходів від реалізації продукції; стан операцій аналітичного та синтетичного обліку доходів від реалізації продукції, які здійснювало підприємство за період, що перевіряється; виконати перевірку правильності, повноти та своєчасності складання супровідної документації операцій, за результатами яких отримано дохід від реалізації продукції, на всіх етапах бухгалтерського обліку.

Авторами статті обґрунтовано мету та завдання проведення аудиту доходів від реалізації продукції на основі розроблених робочих документів з метою ефективного управління підприємством.

У роботі удосконалено аудит доходів від реалізації продукції для ефективного управління підприємством, які включають тест внутрішнього контролю, план проведення аудиту, програму аудиту та форми робочих документів аудитора.

Запропоновані методичні підходи на відміну від існуючих включають: галузеві особливості підприємства; оподаткування доходів від реалізації продукції на підприємстві при роботі з вітчизняними контрагентами та з контрагентами за митною територією України; особливості обліку та умови визнання доходів від реалізації продукції відповідно до умов Інкотермс 2010;

формування даних обліку доходів від реалізації продукції, враховуючи курс НБУ на дату відвантаження.

Запропонована методика проведення аудиту доходів від реалізації продукції дасть змогу вчасно виявити порушення, отримати достовірну інформацію щодо обліку доходів від реалізації продукції, встановити та усунути проблемні ділянки з досліджуваного питання та знизити їх негативний вплив на ефективне управління підприємством.

The timely adoption of effective management decisions by the management of enterprises is possible on the basis of reliable indicators of their activities. An important component of an effective management system is the application of auditing.

The purpose of the audit of revenues from sales of products is to establish the feasibility, reliability, timeliness, legality of the transactions and the correctness of their reflection in accounting.

The task of auditing revenues from sales of products: check the conditions for recognizing revenues from sales of products; the state of operations of analytical and synthetic accounting of revenues from sales of products, which the company carried out during the audited period; perform a check of the correctness, completeness and timeliness of compiling the accompanying documentation of operations, the results of which resulted in income from sales of products at all stages of accounting.

The authors of the article justified the goals and objectives of the audit of the income from sales of products based on the developed working documents for the effective management of the enterprise.

The work improved the audit of revenues from sales of products for the effective management of the enterprise, including the internal control test, audit plan, audit program and the form of the auditor's working documents.

The proposed methodological approaches, in contrast to the existing ones, include: the branch features of the enterprise; taxation of income from sales of products at the enterprise when working with domestic counterparties and counterparties throughout the customs territory of Ukraine; accounting features and conditions for recognition of revenue from sales of products in accordance with the terms of Incoterms 2010; generation of accounting data for revenues from sales of products, taking into account the NBU rate at the date of shipment.

The proposed methodology for auditing revenues from sales of products will allow time to identify violations, to obtain reliable information on the accounting of revenues from sales of products, to establish and eliminate problem areas on the studied issue and reduce their negative impact on the effective management of the enterprise.

Ключові слова: дохід, реалізація, продукція, облік, аудит, план, програма, робочий документ.

Key words: income, sales, products, accounting, audit, plan, program, working paper.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Загальна проблема аудиту доходів від реалізації продукції полягає в недосконалості методичних підходів для проведення аудиторських перевірок.

Предметом аудиту відображення доходів від реалізації продукції в обліково-аналітичному контексті є господарські процеси та операції, що безпосередньо пов'язані з реалізацією продукції.

Отже, якісне здійснення аудиту щодо обліку, документального оформлення, визначення і законності відображення доходу від реалізації продукції є необхідним для кожного господарюючого суб'єкта.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням методики аудиту доходів приділялася значна увага таких вчених економістів: Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Сахарцева І.І., Шеремет А.Д., Суйц В.П., Собко В.В. та багато інших. Але окремі праці вчених містять достатньо вузький перелік аудиторських процедур та робочих документів щодо доходів від реалізації продукції, що потребує подальшо-

го дослідження для ефективного управління підприємством.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є розробка тесту внутрішнього контролю, плану, програми та робочих документів щодо здійснення аудиту доходів від реалізації продукції для якісного управління підприємством, направленою на підвищення рівня його платоспроможності.

Метою аудиту доходів від реалізації продукції є встановлення доцільності, достовірності, своєчасності, законності здійснених операцій і правильності їх відображення в обліку.

Завдання аудиту доходів від реалізації продукції: перевірити умови визнання доходів від реалізації продукції; стан операцій аналітичного та синтетичного обліку доходів від реалізації продукції, які здійснювало підприємство за період, що перевіряється; виконати перевірку правильності, повноти та своєчасності складання супровідної документації операцій, за результатами яких отримано дохід від реалізації продукції, на всіх етапах бухгалтерського обліку.

Таблиця 1. Тест внутрішнього контролю обліку доходів від реалізації продукції

Зміст питання	Варіанти відповіді			Примітки
	Так	Ні	Інформація відсутня	
1	2	3	4	5
Чи ведеться окремо аналітичний облік доходів від реалізації продукції: - відомості; - картки; - інше?				
Чи є відповідальні особи за повноту та своєчасність відвантаження продукції?				
Чи здійснюється перевірка первинних документів, які свідчать про дохід від реалізації продукції та передавання права власності покупцям та замовникам відповідно до умов Інкотермс 2010?				
Чи укладаються договори на кожний вид реалізованої продукції?				
Чи контролюється зіставлення даних первинних документів з даними по договору на реалізацію продукції з покупцями та замовниками за різних умов відвантаження?				
Чи перевіряються данні первинних документів з даними синтетичного обліку доходів від реалізації продукції?				
Чи узгоджується з головним бухгалтером реалізація продукції боржникам?				
Чи були виявлені випадки реалізації продукції (товарів) без документів на відвантаження?				
Чи ведуться книги реєстрації замовлень на продаж готової продукції?				
Чи здійснюється групування облікової інформації, щодо умов визнання доходів від реалізації продукції згідно Інкотермс з метою контролю?				
Чи сформована аналітична картка обліку доходів від реалізації продукції відповідно до умов Інкотермс 2010?				
Чи здійснюється перевірка оподаткування доходів від реалізації продукції на підприємстві при роботі вітчизняними контрагентами та з контрагентами за митною територією України?				
Чи здійснюється перевірка формування даних обліку доходів від реалізації продукції з даними в первинних документах, враховуючи курс НБУ на дату відвантаження?				
Чи відбувається звірка даних синтетичного обліку доходів отриманих від реалізації продукції з іноземними та вітчизняними покупцями з даними фінансової звітності?				
Чи ведеться аналітичний облік реалізації продукції (товарів) та визнання доходів за бартерними угодами?				

Таблиця 2. План проведення аудиту доходів від реалізації продукції

№	Етапи	Мета та завдання	Джерела інформації	Аудиторські процедури	Термін виконання	Відповідальний
1.	Підготовчий	Дослідити підприємство	Статут підприємства, наказ про облікову політику, звіти попередніх перевірок, накази	знайомлення з діяльністю підприємства, оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, планування аудиту доходів від реалізації продукції		
2.	Основний	Перевірка первинних документів з обліку доходів підприємства	Накладні, рахунки-фактури, акти приймання-передачі, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, товарні накладні, CMR	- перевірки даних, зазначених у первинних документах, з даними синтетичного обліку доходів, отриманих від реалізації продукції; - зіставлення даних первинних документів з даними по договору на реалізацію продукції покупцям та замовникам за різних умов відвантаження; - перевірка первинних документів, які свідчать про дохід від реалізації продукції та передавання права власності покупцям та замовникам відповідно до умов Інкотермс 2010		
		Перевірка визнання і розрахунку доходів від реалізації продукції	Повнота відображення на рахунках бухгалтерського обліку і в звітності здійснених угод	- перевірка формування даних обліку доходів від реалізації продукції з даними в первинних документах, враховуючи курс НБУ на дату відвантаження; - звірка даних синтетичного обліку доходів отриманих від реалізації продукції іноземним та вітчизняним покупцям з даними фінансової звітності; - перевірка відповідності податкового зобов'язання з податку на додану вартість при відображенні в обліку доходів від реалізації продукції; - перевірка оподаткування доходів від реалізації продукції на підприємстві при роботі з вітчизняними контрагентами та з контрагентами за митною територією України; - перевірка аналітичної картки обліку доходів від реалізації продукції відповідно до умов Інкотермс 2010; - перевірка групування облікової інформації, щодо умов визнання доходів від реалізації продукції згідно з Інкотермс		
3.	Заключний	Формування обґрунтованої інформації про доходи від реалізації продукції	Робочі документи аудитора, звіт	Підготовка та складання аудиторського звіту		

Таблиця 3. Програма аудиту доходів від реалізації продукції

№	Аудиторські процедури	Мета	Задачі	Аудиторські докази	Метод перевірки	Термін	Виконавець
1	Загальні відомості про підприємство	Знайомство з діяльністю підприємства, планування аудиту доходів від реалізації продукції	Знайомство з діяльністю підприємства	Статут підприємства, наказ про облікову політику, накази	Документальна перевірка, співставлення		
2	Перевірки даних, зазначених у первинних документах, з даними синтетичного обліку доходів, отриманих від реалізації продукції	впевненість у правильності оформлення обліку доходів від реалізації продукції	Перевірка правильності документального оформлення операцій з обліку реалізації продукції	Акт приймання-передачі, накладні, товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, договори на купівлю продажу, облікові реєстри, звітність			
3	Зіставлення даних первинних документів з даними по договору на реалізацію продукції покупцям та замовникам за різних умов відвантаження						
4	Перевірка первинних документів, які свідчать про дохід від реалізації продукції та передавання права власності покупцям та замовникам відповідно до умов Інкотермс 2010					Документальна перевірка	
5	Перевірка формування даних обліку доходів від реалізації продукції з даними в первинних документах, враховуючи курс НБУ на дату відвантаження				впевненість у правильності оформлення обліку доходів від реалізації продукції та відображенні їх в обліку	Перевірити повноту та правильність бухгалтерського обліку доходів від реалізації	Документальна перевірка, арифметичний метод
6	Звірка даних синтетичного обліку доходів, отриманих від реалізації продукції іноземним та вітчизняним покупцям, з даними фінансової звітності						
7	Перевірка відповідності податкового зобов'язання з податку на додану вартість при відображенні в обліку доходів від реалізації продукції						
8	перевірка оподаткування доходів від реалізації продукції на підприємстві при роботі з вітчизняними контрагентами та з контрагентами за митною територією України						
9	Перевірка аналітичної картки обліку доходів від реалізації продукції відповідно до умов Інкотермс 2010						
10	Перевірка групування облікової інформації, щодо умов визнання доходів від реалізації продукції згідно Інкотермс						
11	Підготовка та складання аудиторського звіту	Сформувані обґрунтований аудиторський звіт про доходи від реалізації продукції	Здійснення процедур з систематизації та обґрунтування отриманої інформації	Робочі документи аудитора, звіт	Документальна перевірка, узагальнення, систематизація		

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перед початком перевірки аудитор повинен ознайомитися з організаційними та галузевими особливостями підприємства, видами продукції, що ним випускається, обліковою політикою підприємства, робочим планом рахунків, результатами попередніх перевірок.

Для планування аудиту доходів від реалізації продукції, аудитор необхідно провести тестування та оцінити стан системи внутрішнього контролю доходів від реалізації продукції на підприємстві. Запропонований тест внутрішнього контролю обліку доходів від реалізації продукції наведено в таблиці 1.

Після оцінки системи внутрішнього контролю доходів від реалізації продукції аудитор, враховуючи результати оцінки, переходить до планування аудиту, для чого складає загальний план аудиту доходів від реалізації продукції на підприємстві.

На підставі плану аудиту доходів від реалізації продукції, аудитор складає програму аудиту доходів від реалізації продукції, яка представляє собою деталізований загальний план аудиторської перевірки.

Аудит операцій з обліку доходів від реалізованої продукції пропонуємо здійснювати у такому порядку, який зазначено у таблицях 2—3.

Таблиця 4. Форма робочого документа аудитора щодо перевірки даних, зазначених у первинних документах, з даними синтетичного обліку доходів, отриманих від реалізації продукції

№ з/п	Найменування контрагента, документ, номер, дата	Дані відповідно до первинних документів	За даними підприємства (синтетичний облік рах. 701, 704)		За даними аудитора (синтетичний облік рах. 701, 704)		Відхилення
			Дт	Кт	Дт	Кт	
1							
2							

Таблиця 5. Форма робочого документа аудитора щодо зіставлення даних первинних документів з даними договору на реалізацію продукції покупцям та замовникам за різних умов відвантаження

№ п/п	Найменування контрагента, документ, номер, дата	Умови передачі продукції, згідно з договором	Первинні документи (які підтверджують перехід права власності продукції)		Зіставлення дат реалізації продукції		Відхилення
			товарно-транспортна накладна	акт приймання-передачі довільної форми	Дата реалізації за первинним документом	Дата реалізації в обліку	
1							
2							
3							

Таблиця 6. Форма робочого документа аудитора щодо перевірки первинних документів, які свідчать про дохід від реалізації продукції, та передання права власності покупцям та замовникам відповідно до умов Інкотермс 2010

№ п/п	Найменування контрагента, документ, номер, дата	Умови Інкотермс 2010	Первинні документи, які засвідчують перехід права власності (CMR, морські коносаменти тощо)	Відхилення
1				
2				

Таблиця 7. Форма робочого документа аудитора щодо перевірки формування даних обліку доходів від реалізації продукції з даними в первинних документах, враховуючи курс НБУ на дату відвантаження

№ п/п	Найменування контрагента, документ, номер, дата	Дата переходу права власності продукції (реалізація продукції)	Відображення в обліку		Курс НБУ	Сума, валюти/ гривні	Відхилення
			Дт	Кт			
1							
2							

Виявлені помилки аудитор фіксує робочих документах, форми яких представлено у таблицях 4—12.

які включають тест внутрішнього контролю, план проведення аудиту, програму аудиту та форми робочих документів аудитора.

ВИСНОВКИ

У роботі удосконалено аудиту доходів від реалізації продукції для ефективного управління підприємством,

Запропоновані методичні підходи на відміну від існуючих включають: галузеві особливості підприємства; оподаткування доходів від реалізації продукції на

Таблиця 8. Форма робочого документа аудитора щодо перевірки відповідності податкового зобов'язання з податку на додану вартість при відображенні в обліку доходів від реалізації продукції

Період	Найменування контрагента, документ, номер, дата	Умови Інкотермс 2010	Дата переходу права власності продукції (реалізація продукції)	Податкова накладна	Реєстр виданих податкових накладних	Декларація з ПДВ	Відхилення		Примітки
							Реєстр виданих податкових накладних від даних податкової накладної	Декларація з ПДВ від реєстру виданих податкових накладних	

Таблиця 9. Форма робочого документа перевірки даних синтетичного обліку доходів, отриманих від реалізації продукції іноземним та вітчизняним покупцям, з даними фінансової звітності

№ п/п	Дані синтетичного обліку						Дані фінансової звітності (ф. 2)	Відхилення
	дохід отриманий від реалізації продукції іноземним покупцям			дохід отриманий від реалізації продукції вітчизняним покупцям				
	Д-т	К-т	Сума	Д-т	К-т	Сума	сума	
1								
2								

Таблиця 10. Форма робочого документа аудитора з перевірки оподаткування доходів від реалізації продукції на підприємстві при роботі з вітчизняними контрагентами та з контрагентами за митною територією України

Зміст господарської операції	Відображення в обліку доходу операцій з вітчизняними покупцями, за рахунками 701.11-701.612			Сума згідно з податковою накладною, ставка 20%	Відображення в обліку доходу від експортних операцій, за рахунками 701.11-701.612			Сума згідно з податковою накладною, ставка 0%
	Дт	Кт	Сума, грн		Дт	Кт	Сума, грн (за курс. НБУ)	

Таблиця 11. Форма робочого документа аудитора щодо перевірки аналітичної картки обліку доходів від реалізації продукції відповідно до умов Інкотермс 2010

Умови Інкотермс 2010	Надходження коштів		Книга обліку доходів від реалізації продукції, сума дол. за курс. НБУ	
	Сума, дол за курс. НБУ	Документ	Дт	Кт
Група Е «Місце відправлення» (EXW)				
Група F «Основне перевезення неоплачене» (FCA, FAS, FOB)				
Група С «Без вивантаження» (CIF, CFR, CPT, CIP)				
Група D «Доставка» (DAT, DAP, DDP)				

Таблиця 12. Форма робочого документа аудитора з перевірки групування облікової інформації, щодо умов визнання доходів від реалізації продукції згідно Інкотермс

Контрагент, контракт (номер, дата)	Invoice/Profor maininvoice, номер та дата	Сума, грн/дол	Дата випуску банку	Комісія банку, дол. за курс. НБУ			Надійшло коштів				
				OUR (за рахунок платника)	SHA (відправник сплачує комісію свого банку, а отримувач комісію свого)	BEN (утримується з суми самого платежу)	Група Е «Місце відправлення» (EXW)	Група F «Основне перевезення неоплачене» (FCA, FAS, FOB)	Група С «Без вивантаження» (CIF, CFR, CPT, CIP)	Група D «Доставка» (DAT, DAP, DDP)	
Усього отриманих доходів за місяць											
Разом наростаючим підсумком з початку року											

підприємстві при роботі з вітчизняними контрагентами та з контрагентами за митною територією України; особливості обліку та умови визнання доходів від реалізації продукції відповідно до умов Інкотермс 2010; формування даних обліку доходів від реалізації продукції, враховуючи курс НБУ на дату відвантаження.

Запропонована методика проведення аудиту доходів від реалізації продукції дасть змогу вчасно виявити порушення, отримати достовірну інформацію щодо обліку доходів від реалізації продукції, встановити та усунути проблемні ділянки з досліджуваного питання та знизити їх негативний вплив на ефективне управління підприємством.

Література:

1. Ільяшенко Н.С. Значення класифікації в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві / Н.С. Ільяшенко // Економічний простір. — 2009. — № 27. — С. 242—248.
2. Ільяшенко Н.С. Організаційно-економічний механізм управління дебіторською заборгованістю / Н.С. Ільяшенко // Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво. — 2009. — № 5. — С. 73—78.
3. Макаренко А.П. Аудит: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. — Запоріжжя: ЗДІА, 2016. — 184 с.
4. Макаренко А.П. Методика аудиту виробничих витрат / А.П. Макаренко, А.В. Кас'яненко // Держава

та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. — 2012. — № 1. — С. 138—142.

5. Макаренко А.П. Розробка програми аудиту виробничих запасів / А.П. Макаренко, Т.Г. Ярданова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Вип. 2 (11). — Полтава: ПДАА. — 2015. — С. 40—48.

6. Макаренко А.П. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства / А.П. Макаренко, М.В. Кутова // Інвестиції: практика та досвід: Науково-практичний журнал — 2018 р. — № 2. — С. 18—23.

7. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. — Запоріжжя: ЗДІА, 2018. — 602 с.

8. Макаренко А.П. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності — інструмент управління та фінансової безпеки / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова // Часопис економічних реформ. — 2014. — № 1. — С. 26—32.

9. Макаренко А.П. Удосконалення облікових реєстрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова // Економічний вісник університету. — 2014. — Вип. 22 (1). — С. 85—95.

10. Меліхова Т.О. Податковий облік та звітність на підприємстві: навч.-метод. посібник / Т.О. Меліхова,

О.В. Гамова, Ю.В. Подмешальська; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2013. — 224 с.

11. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, В.В. Височина // Економіка та держава, 2018. — № 1. — С. 69—75.

12. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту податку на додану вартість для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, М.Ю. Бойко // Інвестиції: практика та досвід. — 2017. — № 1. — С. 34—39.

13. Плаксієнко В.Я. Дослідження виникнення дебіторської заборгованості та її економічної сутності / В.Я. Плаксієнко, Н.С. Ільяшенко // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. — Вип. 250: В 9 т. — Т. VI. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. — С. 1531—1536.

14. Подмешальська Ю.В. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі обліку / Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. // Ефективна економіка. — 2016. — № 5.

15. Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту управління запасами [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська // Ефективна економіка. — 2011. — № 11. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>

16. Чакалова Н.С. Напрями вдосконалення інструментарію для управління дебіторською заборгованістю підприємств / Н.С. Чакалова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 2. — Т. 3. Економічні науки. — Полтава: ПДАА. — 2011. — С. 292—299.

17. Чакалова Н.С. Дослідження стану дебіторської заборгованості на промислових підприємствах Запорізької області / Н.С. Чакалова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 3. — Т. 2. Економічні науки. — Полтава: ПДАА. — 2011. — С. 277—284.

18. Чакалова Н. Формування моделі функціонування інформаційного обміну між секторами з обліку, контролю та управління товарною дебіторською заборгованістю / Н. Чакалова // Економічний аналіз. — 2012. — Т. 11 (4). — С. 297—300.

19. Чакалова Н.С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах / Н.С. Чакалова // Агросвіт. — 2018. — № 22. — С. 81—90.

20. Макаренко А.П. Організація і методика аудиту: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. — Запоріжжя: ЗДІА, 2015. — 190 с.

21. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. — Херсон, Видавничий дім "Гельветика", 2018. — 632 с.

22. Меліхова Т.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, І.О. Федоров // Агросвіт, 2018. — № 2. — С. 63—70.

23. Меліхова Т.О. Удосконалення документування обліку розрахунків з покупцями та замовниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Ф.О. Гавриленко. — Інвестиції: практика та досвід, 2018. — №2. — С. 24—32.

24. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Н.С. Ніколаєнко // Економіка та держава. — 2017. — № 1. — С. 51—55.

25. Меліхова Т.О. Удосконалення документального забезпечення аудиту розрахунків з підзвітними особами з метою якісного проведення перевірки / Т.О. Меліхова, К.О. Новосолова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2012. — Вип. 36. — С. 108—116.

26. Салига С.Я. Аудит податків суб'єктів господарювання: монографія / С.Я. Салига, Т.О. Меліхова. — Запоріжжя: КПУ, 2011. — 224 с.

27. Макаренко А.П. Удосконалення аудиту короткострокової дебіторської заборгованості / А.П. Макаренко, Д.В. Ахмедова // Агросвіт, 2018. — № 2. — С. 45—51.

28. Макаренко А.П. Удосконалення виробничих витрат на промислових підприємствах / А.П. Макаренко, С.А. Рамазанова // Економіка та держава Науково-практичний журнал — 2018 р. — № 1. — С. 20—26.

29. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль: навч. посібник для ВНЗ: [гриф ЗДІА] / А.П. Макаренко, І.Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О.П. Зоря. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 280 с.

30. Макаренко А.П. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект: навч. посібник: [гриф ЗДІА] / А.П. Макаренко, О.П. Зоря, Т.О. Меліхова, І.Я. Максименко. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 200 с.

31. Maksymenko I. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine / I. Maksymenko, T. Melikhova // Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3 Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2017. — P. 268—275.

32. Макаренко А.П. Оподаткування в системі обліку: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, О.В. Гамова; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2015. — 147 с.

33. Макаренко А.П. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник: [рек. вченою радою ЗДІА] / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 260 с.

34. Подмешальська Ю.В. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник / Ю.В. Подмешальська, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 400 с.

References:

1. Il'yashenko, N.S. (2009), "The value of classification in the management of receivables in the enterprise", *Ekonomichnyj prostir*, vol. 27, pp. 242—248.

2. Il'yashenko, N.S. (2009), "Organizational and economic mechanism for managing receivables", *Derzhava ta rehiony. Seriya Ekonomika ta pidpryyemnytstvo*, vol. 5, pp. 73—78.

3. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Beskosta, H.M. (2016), *Audyty [Audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

4. Makarenko, A.P. and Kasyanenko, A.V. (2012), "Methods of audit of production costs" *Derzhava ta rehiony. Ser. Ekonomika ta pidpryyemnytstvo*, vol. 1. pp. 138—142.

5. Makarenko, A.P. and Yordanova, T.H. (2015), "Development of a program of inventory audit", *Naukovi*

pratsi Poltavskoyi derzhavnoi ahrarnoyi akademiyi, vol. 2 (11), pp. 40—48.

6. Makarenko, A.P. and Kutova, M.V. (2018), "Audit of income from sales of products as an effective increase in the efficiency of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 18—23.

7. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhhalterskyi oblik: navch.-metod. posibnyk* [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

8. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Information base for filling in simplified reporting — a tool for management and financial security", *Chasopys ekonomichnykh reform*, vol. 1, pp. 26—32.

9. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 22 (1), pp. 85—95.

10. Melikhova, T.O. and Khaylo, H.S. (2014), "Conceptual bases of enterprise cost accounting", *zbirnyk mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Ukrayina-Polshcha: dialoh kultur v kontekstiyevrointehratsiyi*, [Compilation mother International science-practice conf. "Ukraine-Poland: Dialogue of Cultures in the Context of European Integration"], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine, 25—27 veresnya 2014 r., vol. 1, pp. 221—224.

11. Melikhova, T.O. and Vysochyna, V.V. (2018) "Development of a program for auditing production costs to improve the financial safety of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 69—75.

12. Melikhova, T.O. and Boyko, M.Yu. (2017), "Development of a program for the audit of value added tax to increase the financial safety of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 34 — 39.

13. Plaksienko, V.Ya. and Ilyashenko, N.S. (2009), "Study of receivables and its economic nature", *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky: zbirnyk naukovykh prats'*, vol. 250 (9), B. 6, pp. 1531—1536.

14. Podmeshalska, Yu. V. and Chakalova, N. S. (2016), "Foreign experience in payroll taxation in the accounting system", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>

15. Podmeshalska, Y.V. (2011), "Improve inventory management audit", *Efektivna ekonomika*, vol.11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>

16. Chakalova, N.S. (2011), "Directions for improving the tools for managing receivables of enterprises", *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, vol. 3 (2), pp. 292—299.

17. Chakalova, N.S. (2011), "Investigation of accounts receivable at industrial enterprises of Zaporizhzhya region", *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, vol. 2 (3), pp. 277—284.

18. Chakalova, N.S. (2012), "Forming a model of information exchange between sectors with the accounting, control and management of trade receivables", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 11 (4), pp. 297—300.

19. Chakalova, N. S. (2018), "Development of working papers for internal control of accounts receivable at industrial enterprises", *Ahrosvit*, vol. 22, pp. 81—90.

20. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Beskosta, H.M. (2015), *Orhanizatsiya i metodyka audyt* [Organization and method of audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

21. Melikhova T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formyrovanye, kontrol', efektyvnist'* [Economical bezpeka p_dpriemstva: formavannya, control, effektivn_st], Kherson, Ukraine.

22. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), "Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 63—70.

23. Melikhova, T.O. and Havrylenko, F.O. (2018), "Accompanied documenting of the region of rozrakhunkiv with purchases that the deputies of the merit of information about the security", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 24—32.

24. Melikhova, T.O. and Nikolayenko, N.S. (2017), "Development of an inventory audit program to increase financial security of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 51—55.

25. Melikhova, T.O. and Novosolova, K.O. (2012), "Improvement of Documentary Provision of Audit of Payments with Accountable Persons for Quality Inspection", *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoyi systemy Ukrayiny*, vol. 36, pp. 108—116.

26. Salyha, S.Ya. and Melikhova, T.O. (2011), "Audit of Taxes of Business Entities" KPU. Zaporizhzhya, Ukraine.

27. Makarenko, A.P. and Akhmyedova, D.V. (2018), "Improving the audit of short-term receivables", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 45—51.

28. Makarenko, A.P. and Ramazanova, S.A. (2018), "Improvement of production costs at industrial enterprises", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 20—26.

29. Makarenko, A.P. Maksymenko, I. Ya. Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol'*, [State financial control], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

30. Makarenko, A.P. Zorya, O.P. Melikhova, T.O. and Maksymenko, I.YA. (2017), *Sotsial'ne strakhuvannya: sutnist', znachennya ta oblikovyy aspekt*, [Social insurance: essence, value and accounting aspect], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

31. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), "Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3, Num. 5, pp. 268—275.

32. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Hamova, O.V. (2015), *Opodatkovannya v systemi obliku: navch.-metod. posibnyk*, [Taxation in the accounting system: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

33. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk*, [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

34. Podmeshal's'ka, Yu. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017) *Bukhhalters'kyi oblik: navch.-metod. posibnyk*, [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2019 р.